

Handläggare
Agneta Nylöf
Telefon: 08-508 25 415

Till
Socialnämnden
2020-05-26

Skrivelse om familjehem

Svar på skrivelse från Vänsterpartiet (V)

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Skrivelsen till socialnämnden från Vänsterpartiet har sin grund i ett ärende i Norrköpings kommun där en treårig flicka efter dom i kammarrätten fick flytta från sitt familjehem till sina biologiska föräldrar där hon sedermera avled. I skrivelsen begärs bland annat svar på hur staden handlägger vårdnadsöverflyttningar till särskilt förordnade vårdnadshavare och om staden ansöker om vårdnadsöverflyttning hos domstol i de ärenden där det är befogat. Vidare vill Vänsterpartiet veta hur staden tillgodoser barnets behov och intressen vid upphörande av vård i familjehem och vilka möjligheter staden har att följa upp ett barn som flyttat åter till sina biologiska föräldrar efter att en placering i familjehem har upphört.

Förvaltningen anser att det finns tillräckliga och tydliga bestämmelser dels rörande vårdnadsöverflyttning till särskilt förordnade vårdnadshavare, dels rörande beslut om uppföljning efter avslutad placering. När det gäller beslut om upphörande av vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, får beslutet emellertid enbart grundas på hur förhållandena hos de biologiska föräldrarna ser ut i dagsläget. Socialnämnden och domstolen kan inte, utifrån nuvarande lagstiftning, väga in i beslutet om det skulle vara bättre för barnet att bo kvar i familjehemmet eller inte. Högsta

förvaltningsdomstolen har uttalat att det förhållande att ett barn känner oro inför att lämna sitt familjehem och eventuellt kan ta skada av en förflyttning inte är en fråga som ska beaktas inom ramen för bedömning av om vård med stöd av LVU ska upphöra eller ej. I förslaget till ny LVU (SOU 2015:71) påtalas den bristfälliga samordningen av rättsprocesserna när det gäller vårdens upphörande, flyttningsförbud och vårdnadsöverflyttning. Utredningen föreslår att vid prövning av upphörande av LVU-vård ska hänsyn tas till barnets anknytning till familjehemmet. Detta med flera andra förslag som syftar till att stärka barnets bästa har dock ej tagits vidare än så länge av lagstiftaren, men en förändring synes vara på gång nu. Eventuellt kan också det faktum att barnkonventionen nu blivit lag komma att påverka detta, men det är inte klarlagt ännu.

Bakgrund

Mot bakgrund av ett ärende i Norrköpings kommun där en treårig flicka efter dom i kammarrätten fick flytta från sitt familjehem till sina biologiska föräldrar där hon sedermera avled har Vänsterpartiet inkommit med en skrivelse till socialnämnden för yttrande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 19 maj 2020. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 20 maj 2020.

Ärendet

Vänsterpartiet har i en skrivelse till socialnämnden beskrivit att drygt 500 barn var placerade i familjehem av Stockholms stad under 2018, att det under samma period gjordes 21 vårdnadsöverflyttningar till familjehemmet och att antalet vårdnadsöverflyttningar var ungefär detsamma året dessförinnan. Vänsterpartiet påpekar också att socialtjänsten, när barnet bott i samma familjehem i tre år, ska överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning. Vänsterpartiet önskar svar på följande frågor:

1. Hur många barn finns det i staden idag som placerats i familjehem i späda ålder och bott där under hela sin levnad?
2. Bedömer förvaltningen att stadsdelsnämnderna i dessa fall regelmässigt ser över huruvida vårdnadsöverflyttning ska ske och också ansöker om detta hos tingsrätten?

3. Finns det någon intern kontroll på stadsdelarnas socialtjänst för att detta görs?
4. Finns det något pågående metodarbete för att i än högre utsträckning säkra barnets behov och intressen vid en hemplacering?
5. Hur säkrar staden upp att det finns tillräckliga förutsättningar för att följa upp hemplaceringen om man märker att vårdnadshavarna drar sig undan?

Förvaltningens synpunkter och förslag

Antal år ett barn har vistats i samma familjehem

Det finns idag inget centralt register i staden över hur många år ett enskilt barn har bott i ett och samma familjehem.

Vårdnadsöverflyttning

Vårdnadsöverflyttning till familjehemsföräldrar regleras i 6 kap. 8 § föräldrabalken (1949:381), FB. Om ett barn stadigvarande har vårdats i ett annat hem än föräldrahemmet och det är uppenbart bäst för barnet att rådande förhållande får bestå, får socialnämnden ansöka hos tingsrätten om att vårdnaden flyttas över till den eller de som tagit emot barnet. I allmänhet krävs att barnet bott i familjehemmet under flera år och att barnet fått en så stark bindning till hemmet att hen uppfattar det som sitt eget. Återförening mellan barn och föräldrar ska te sig helt realistiskt och bedömningen ska vara att barnet kommer att växa upp i familjehemmet och har rotat sig där. När barnet bott i samma familjehem i tre år ska socialnämnden i enlighet med 6 kap. 8 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL; och 13 § LVU särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning enligt ovan. Om det inte finns skäl för att påbörja en vårdsutredning vid första övervägandet ska förnyade överväganden göras var sjätte månad därefter. Det finns inga legala hinder för att göra det innan treårsgränsen. Emellertid handlar det om att barnet ska ha en stark bindning till familjehemsföräldrarna och ha rotat sig i hemmet. De skäl som vägs för och emot vårdnadsöverflyttning ska dokumenteras vid varje övervägande.

Socialnämnden ska genom egenkontroll kontrollera att verksamheten följer de regler som styr verksamheten. Detta sker genom en regelbunden och systematisk uppföljning av verksamhetens planering, genomförande, resultat och förbättringsåtgärder samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem. Socialnämnden har att följa Socialstyrelsens föreskrifter och

allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. I dessa framgår att varje vårdgivare ansvarar för att det finns processer och rutiner för att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs i Socialstyrelsens olika föreskrifter.

Barns delaktighet

I enlighet med 11 kap. 10 § SoL och 36 § LVU ska ett barn eller en ung person få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör hen. Om barnet inte framför sina åsikter ska hens inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Barnets inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hens ålder och mognad. Enligt 6 kap. 7 c § SoL ska det finnas en särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakten med det familjehemsplacerade barnet. Den särskilt utsedda socialsekreterarens roll innebär framför allt att handla i barnets intresse och att vara uppmärksam på barnets behov och önskemål. Den särskilt utsedda socialsekreteraren ska besöka barnet regelbundet och i den omfattning som är lämplig utifrån barnets behov och önskemål. Stadens riktlinjer för familjehemsvård föreskriver att barnet ska besökas minst fyra gånger per år.

Upphörande av vård enligt LVU

Upphörande av vård regleras i 21 § LVU. När vård enligt LVU inte längre behövs ska socialnämnd eller domstol besluta att vården ska upphöra. Om vårdnadshavare alternativt den unge från 15 år begär att vården ska upphöra ska en utredning rörande barnets behov enligt 11 kap. 1 § SoL inledas utan dröjsmål. Efter slutförd utredning fattas beslut om huruvida vård ska upphöra eller ej av socialnämnden. Beslutet kan överklagas till förvaltningsrätten och därefter till kammarrätten.

Uppföljning efter placering

Enligt 11 kap. 4 b § får socialtjänsten besluta om uppföljning av ett barns situation efter det att en familjehemsplacering upphört. Detta beslut får fattas om barnet bedöms vara i särskilt behov av socialtjänstens stöd eller skydd men det saknas grund för LVU och samtycke till åtgärd saknas från vårdnadshavarna. Vid en uppföljning utan samtycke från vårdnadshavarna får socialtjänsten ta kontakt barnet, dess vårdnadshavare och övriga personer runt barnet som kan ge relevant information, exempelvis förskolan eller skolan. Uppföljningen ska avslutas senast två månader efter att placeringen upphört. Om socialtjänsten under uppföljningen får information som kan tyda på att barnet är i behov av skydd eller stöd ska socialtjänsten inleda en ny utredning enligt 11 kap. 1 § SoL.

Förvaltningen anser att det finns tillräckliga och tydliga bestämmelser dels rörande vårdnadsöverflyttning till särskilt förordnade vårdnadshavare, dels rörande beslut om uppföljning efter avslutad placering. När det gäller beslut om upphörande av vård enligt LVU får beslutet emellertid enbart få grundas på hur förhållandena hos de biologiska föräldrarna ser ut i dagsläget. Socialnämnden och domstolen kan inte, utifrån nuvarande lagstiftning, väga in i beslutet om det skulle vara bättre för barnet att bo kvar i familjehemmet eller inte. Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att det förhållande att ett barn känner oro inför att lämna sitt familjehem och eventuellt kan ta skada av en förflyttning inte är en fråga som ska beaktas inom ramen för bedömning av om vård med stöd av LVU ska upphöra eller ej. I förslaget till ny LVU (SOU 2015:71) påtalas den bristfälliga samordningen av rättsprocesserna när det gäller vårdens upphörande, flyttningsförbud och vårdnadsöverflyttning. Utredningen föreslår att vid prövning av upphörande av LVU-vård ska hänsyn tas till barnets anknytning till familjehemmet. Detta med flera andra förslag som syftar till att stärka barnets bästa har dock ej tagits vidare än så länge av lagstiftaren, men en förändring synes vara på gång nu. Eventuellt kan också det faktum att barnkonventionen nu blivit lag komma att påverka detta, men det är inte klarlagt ännu.

Bilagor

1. Skrivelse från Vänsterpartiet